

ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ, ФІЛОСОФІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

УДК 341.43:341.231.14:342.7(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2409-4544/2025-2/1>

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ КЕРІВНИХ ПРИНЦИПІВ ДЛЯ ШУКАЧІВ ПРИТУЛКУ ТА ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Булавіна Світлана Євгенівна,

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та історії держави і права та порівняльного права
Волинського державного університету імені Лесі Українки
ORCID ID: 0000-0003-1239-0563

Гороть Алла Миколаївна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права
Волинського державного університету імені Лесі Українки
ORCID ID: 0000-0001-8482-053X

У статті здійснено комплексний правовий аналіз інституту права притулку та особливостей правового статусу шукачів притулку в сучасному міжнародному праві й законодавстві України. Розкрито еволюцію міжнародних стандартів захисту прав людини у контексті глобалізаційних процесів та післявоєнного розвитку міжнародного співтовариства, зокрема в межах діяльності Організації Об'єднаних Націй і формування Міжнародного Білля про права людини. Обґрунтовано самостійний характер права притулку як інституту міжнародного права, відмінного від інституту біженства, та наголошено на відсутності універсального конвенційного регулювання статусу шукача притулку. Проаналізовано співвідношення права особи шукати притулок і суверенного права держав визначати порядок та умови його надання, що зумовлює існування прогалів у захисті прав шукачів притулку на етапі розгляду заяви. Особливу увагу приділено мінімальному міжнародно-правовому стандарту поведінки з шукачами притулку, сформованому на основі договірних і звичаєвих норм міжнародного права, та керівним принципам міжнародного права притулку, зокрема принципам невидачі, конфіденційності, доступу до процедури захисту, єдності сім'ї, незастосування кримінальних санкцій і права на інформацію. Досліджено особливості імплементації зазначених принципів у законодавство України, встановлено, що національна правова система загалом відповідає міжнародним стандартам і забезпечує шукачам притулку тимчасовий правовий статус та базові гарантії захисту. Зазначається також, що досить часто шукачів притулку асоціюють із біженцями, правовий статус яких врегульований міжнародним і національним правом держав, але як свідчить аналіз «шукач притулку» є особливим правовим станом особи, який характеризується відмінністю як власне від статусу біженця, так і від загального правового статусу людини в міжнародному праві. Зроблено висновок про необхідність подальшого вдосконалення національного законодавства у сфері притулку з метою посилення ефективності захисту прав і свобод шукачів притулку відповідно до міжнародно-правових зобов'язань України.

Ключові слова: імплементація, принципи, правовий статус, шукач притулку, біженці, право притулку, права людини, права шукачів притулку.

Bulavina Svitlana, Horot Alla. Characteristics of guiding principles for asylum seekers and their implementation in Ukrainian legislation

The article provides a comprehensive legal analysis of the institution of asylum and the legal status of asylum seekers in contemporary international law and Ukrainian legislation. It reveals the evolution of international human rights standards in the context of globalization processes

and the post-war development of the international community, in particular within the framework of the United Nations and the formation of the International Bill of Human Rights. The independent nature of the right to asylum as an institution of international law, distinct from the institution of refugee status, is substantiated, and the absence of universal conventional regulation of the status of asylum seekers is emphasized. The relationship between the right of an individual to seek asylum and the sovereign right of states to determine the procedure and conditions for granting it is analyzed, which leads to gaps in the protection of the rights of asylum seekers at the stage of consideration of their applications. Particular attention is paid to the minimum international legal standard for the treatment of asylum seekers, formed on the basis of treaty and customary norms of international law, and the guiding principles of international asylum law, in particular the principles of non-refoulement, confidentiality, access to protection procedures, family unity, non-application of criminal sanctions, and the right to information. The study examined the implementation of these principles in Ukrainian legislation and found that the national legal system generally complies with international standards and provides asylum seekers with temporary legal status and basic guarantees of protection. It is also noted that asylum seekers are often associated with refugees, whose legal status is regulated by international and national law, but as the analysis shows, "asylum seeker" is a special legal status of a person, which is characterized by differences both from the status of a refugee and from the general legal status of a person in international law. The conclusion is made about the need to further improve national legislation in the field of asylum in order to strengthen the effectiveness of the protection of the rights and freedoms of asylum seekers in accordance with Ukraine's international legal obligations.

Key words: implementation, principles, legal status, asylum seeker, refugees, right to asylum, human rights, rights of asylum seekers.

У міжнародному праві існує такий інститут як право притулку, який відмінним від інституту біженства. На відміну від статусу біженця, статус шукача притулку не має конвенційного регулювання. Даний інститут широко визнається в доктрині та практиці міжнародного права і визначається як захист, що надається однією державою громадянину іншої держави від цієї іншої держави [5]. також в Загальній декларації прав людини, статтею 13 (2), визначається право людини покинути країну свого громадянства або постійного місця проживання: «кожен має право залишити будь-яку країну, в тому числі, свою власну» [4], таке ж право закріплене і в Додатковому протоколі IV до Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема в зазначеному Протоколі говориться, що: «... Кожен є вільним залишати будь-яку країну, включно власну. На здійснення цих прав не можуть бути встановлені жодні обмеження, крім тих, що передбачені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної чи суспільної безпеки для підтримання публічного порядку, запобігання злочинів, для захисту здоров'я чи моралі або з метою захисту прав і свобод інших осіб». Схожі норми містяться і в статті 12(2) Пакту про громадянські

та політичні права 1966 року, і в ст. 22(2) Американської конвенції про права людини 1969 року та ін., саме закріплення такого права в універсальних міжнародних актах надає праву людини шукати притулку універсальності [1; 3; 4; 7; 8; 9; 10].

Також міжнародні акти містять різні підстави, які змушують особу покинути країну, це: переслідування особи через расу, релігію, громадянство, належність до певної соціальної групи чи політичні переконання, війни, державні перевороти, зміна системи державної влади, істотні зміни в політиці держави, спалах або ескалація збройного конфлікту та ін. [4; 10].

Відсутність зобов'язання для держави надавати притулок, керуючись суверенною волею, держава на основі національного права встановлює умови перебування іноземців на своїй території та контролює переміщення осіб через власні кордони, а також надання їх певного правового статусу згідно національного права. Слід зазначити, що саме правові статуси для різної категорії іноземців визначаються національним правом країни перебування в залежності від підстав які спонукали їх потрапити на територію такої держави.

Щодо правових статусів шукачів притулку, то тут слід відмітити, що дослідники міжнародного права їх асоціюють із

правовим статусом біженця який визначений Конвенцією про статус біженців 1951 року, а саме ст. 1 якої зазначає, що біженцем визнається особа яка: «через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознакою расової належності, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи чи політичних поглядів знаходиться за межами країни своєї національної належності і не в змозі користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися таким захистом внаслідок таких побоювань; або, не маючи визначеного громадянства і знаходячись за межами країни свого колишнього місця проживання в результаті подібних подій, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок таких побоювань» [8].

На думку дослідників, не всі особи які покидають країну свого громадянства, або постійного місця проживання можуть отримати статус біженця в країні до якої вони звернулися з проханням про притулок. Такий статус особам надається після чітко визначеної національним та міжнародним правом процедури визнання особи «біженцем». А у період між виїздом зі своєї держави і набуттям правового статусу в іншій державі вони перебувають у стані шукачів притулку. Також на відміну від статусу біженця правовий статус шукачів притулку не має конвенційного регулювання, а в силу того що у міжнародному праві відсутній обов'язок держав надавати притулок, можуть виникати ситуації коли права такої категорії осіб будуть порушені державою на території якої вони перебувають [3, с. 17].

Ще однією особливістю правового статусу шукача притулку є те що його нормативне забезпечення складається із звичаєвих норм, норм актів міжнародних організацій та судових рішень щодо шукачів притулку, а також національного законодавства держав. Також правовий статус такої категорії осіб включає деякі додаткові права, які не притаманні біженцям, та які впливають зі звичаєвих чи прямо встановлених міжнародними договорами принципів права притулку. Дослідники порівнюючи ці правові статуси зазначають, що це близькі, але не тотожні поняття [11, с. 130].

Слід зазначити, що в українському законодавстві термін «особа, яка шукає

притулку» означає: «іноземця, якому держава надає тимчасовий правовий статус і базові права під час розгляду заяви про притулок» [12]. Закон України розглядає поняття «особа, яка шукає притулку» ширше, ніж статус біженця, охоплюючи ним також осіб, які потребують додаткового захисту. Надання такого статусу забезпечує виконання Україною міжнародно-правових зобов'язань у сфері захисту прав людини [12].

Сучасна міжнародна правова доктрина вказує на те, що в межах міжнародного права на основі договірних і звичаєвих норм сформувався мінімальний міжнародно-правовий стандарт поведінки з шукачами притулку. Такий стандарт існує у формі керівних принципів міжнародного права, які мають загальновизнаний характер і відображають фундаментальні засади та ідеї найбільш загального рівня [3]. Зміст керівних принципів міжнародного права притулку становлять базові загальновизнані принципи, зокрема принцип невидачі (non-refoulement) як імперативна норма міжнародного права, принцип конфіденційності персональних даних шукачів притулку, принцип гарантованого доступу до процедур міжнародного захисту, принцип забезпечення єдності сім'ї біженців, принцип незастосування кримінально-правових санкцій за незаконний в'їзд або перебування з метою звернення за захистом, а також принцип забезпечення права на своєчасну, повну та зрозумілу інформацію. Сукупність зазначених принципів спрямована на реалізацію превентивної та захисної функцій міжнародного права і має на меті забезпечення негайного та ефективного захисту осіб, які перебувають під реальною загрозою переслідування, катувань або інших серйозних порушень прав людини, до моменту ухвалення державою рішення щодо надання притулку на підставі національних процедур визначення правового статусу для конкретної категорії шукачів притулку [13, с. 123].

У ст. 33 Конвенції про статус біженців зазначений найбільш визнаний принцип міжнародного права притулку – невидачі (невислання). В даній статті зазначається, що: «договірні Держави не будуть жодним чином висилати або повертати біженців до

кордонів країни, де їхньому життю чи свободі загрожуватиме небезпека через їхню расу, релігію, громадянство, належність до певної соціальної групи або політичні переконання» [8]. Цей принцип трактується як заборона висилати будь-якого іноземця до країни, де його життю, свободі чи здоров'ю загрожують небезпека. А також будучи нормою міжнародного права принцип невидачі вимагає від держав, керуючись їх суверенною волею, забезпечити особам, які шукають притулку, доступ до своєї території, а також створення справедливих і ефективних процедур надання притулку та оскарження рішень щодо надання притулку [14].

Так, у ст. 31 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» міститься перелік підстав, за яких забороняється висилка іноземців, а саме: «іноземець або особа без громадянства не можуть бути примусово повернуті чи примусово видворенні або видані чи передані до державі де їх життю або свободі загрожуватиме небезпека за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань, смертна кара або страта, катування, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження чи покарання, небезпека внаслідок загальнопоширеного насильства в ситуаціях міжнародного або внутрішнього збройного конфлікту чи систематичного порушення прав людини, або природного чи техногенного лиха, або відсутності медичного лікування чи догляду, який забезпечує життя, або де їм загрожують видворення або примусове повернення до країн, де можуть виникнути зазначені випадки» [12].

Щодо Українського законодавства, то слід відмітити, що стаття 3 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» закріплює принцип невидачі, забороняючи вислання або примусове повернення біженців і осіб, які потребують додаткового чи тимчасового захисту, до держав, де їхньому життю чи свободі загрожують небезпека. Така заборона поширюється на випадки загрози переслідування, катувань або іншого нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження з підстав,

визначених національним законодавством і міжнародними договорами, учасницею яких є Україна [15]. Однією із особливостей національного законодавства, є те, що захист шукачів притулку, який гарантується Україною, щодо заборони вислання поширюється на більш широке коло осіб ніж біженці в традиційному розумінні.

Ще одним важливим принципом є – принцип конфіденційності. Принцип конфіденційності є фундаментальною гарантією у процедурах надання притулку, оскільки спрямований на захист безпеки, приватного життя та гідності шукачів притулку. Його застосування унеможливорює розкриття інформації державі походження та ґрунтується на міжнародно-правових стандартах захисту прав людини, зокрема положеннях статті 8 ЄКПЛ [7]. Таке право закріплене і в Європейській Директиві про мінімальні стандарти розгляду заяв про притулок, в ст. 22 якої йдеться про те, що органи влади країни притулку: «не повинні безпосередньо розкривати інформацію, що стосується окремих заяв про надання притулку, чи того факту, що заява була зроблена потенційному(-ним) винуватцю(-цям) переслідування заявника, який просить про притулок» [16].

В національному законодавстві принцип конфіденційності також закріплено в Законі України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», який встановлює обов'язок органів виконавчої влади утримуватися від направлення до держави походження заявників будь-яких запитів, що містять їхні персональні дані [15]. Не менш значущим є принцип забезпечення доступу до процедури подання заяви про надання притулку, важливість якого зумовлена тим, що особа, яка звертається по міжнародний захист і перебуває на території держави, фактично підпадає під її юрисдикцію. За відсутності гарантій доступу до відповідної процедури держава може безпідставно позбавити таку особу можливості реалізувати право на звернення по притулок або здійснити її примусове повернення до держави походження, що, своєю чергою, підбиває ефективність функціонування міжнародної системи захисту прав людини. І саме задля уникнення порушень прав «шукачів притулку», на рівні норм міжна-

родного права закріплюється положення, що: «до осіб, які виявили бажання звернутися за захистом, застосовується презумпція біженства, тобто шукач притулку розглядається як біженець доки його заява не буде розглянута вповноваженими органами приймаючої держави відповідно до встановленої законом процедури» [13, с. 9].

Національне законодавство закріпило даний принцип в Законі «Про біженців» (ст. 5, 7, 8), які визначають: порядок звернення особи із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту; процедуру оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту; порядок попереднього розгляду заяв [15]. Також, як порядок звернення іноземців та осіб без громадянства із заявою про захист даний принцип закріплений в законопроекті «Про надання захисту іноземцям та особам без громадянства», так стаття 9 містить положення в яких зазначено, що: «іноземці або особи без громадянства, які виявили бажання отримати захист, повинні особисто звернутися із заявою про захист або із зверненням за захистом: до посадової особи Державної прикордонної служби України у пункті пропуску через державний кордон, або до уповноваженого органу – під час перебування на законних підставах в Україні» [17].

Ще одним ключовим принципом міжнародного права притулку, що підлягає впровадженню в національні правові системи, є принцип збереження єдності сім'ї. Він ґрунтується на праві людини на приватне і сімейне життя як на базовій свободі, а також на принципі пріоритету найкращих інтересів дитини. Відповідно до цього принципу члени сім'ї мають користуватися тими самими правами, що й особа, яка звертається по притулок [18].

Даний принцип також закріплений в національному законодавстві, саме Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» закріплює принцип збереження єдності сім'ї, відповідно до якого держава забезпечує підтримку сімейних зв'язків біженців та осіб, що перебувають під додатковим або тимчасовим захистом.

Згідно з положеннями цього Закону, члени сім'ї особи, визнаної в Україні біженцем або такою, що потребує додаткового захисту чи якій надано тимчасовий захист, мають право з метою возз'єднання сім'ї в'їхати на територію України та набути відповідного правового статусу незалежно від наявності передбачених законом підстав для відмови [10; 15].

Ще одним важливим принципом який посідає важливе місце серед керівних принципів міжнародного права притулку є принцип права на інформацію. Даний принцип є необхідною передумовою ефективної реалізації права особи на звернення по міжнародний захист. Його сутність полягає в обов'язку держави забезпечити шукачеві притулку своєчасний, повний і зрозумілий доступ до інформації щодо його прав, обов'язків, а також процедурних аспектів розгляду заяви про надання притулку.

Значення цього принципу зумовлене вразливим становищем шукачів притулку, які, як правило, перебувають у чужому правовому, мовному та культурному середовищі, не володіють знаннями національного законодавства держави перебування та часто зазнали переслідувань або травматичного досвіду. За таких умов відсутність належної інформації істотно обмежує можливість особи реалізувати своє право на захист і може призвести до фактичного позбавлення доступу до процедури надання притулку.

І саме за таких умов, принцип права на інформацію передбачає, що держава зобов'язана інформувати шукача притулку про порядок подання заяви, етапи її розгляду, строки ухвалення рішень, можливість оскарження негативного рішення, умови перебування на території держави під час процедури, а також про права на правову допомогу, переклад і соціальну підтримку. Така інформація має надаватися у формі та мовою, доступними для розуміння заявника, з урахуванням його віку, рівня освіти та психоемоційного стану [15; 19; 17].

Слід також зазначити, що у міжнародно-правовому вимірі принцип права на інформацію тісно пов'язаний із загальними стандартами справедливого адміністративного провадження та принципом ефективного

засобу правового захисту. Його застосування сприяє реалізації інших керівних принципів, зокрема принципу доступу до процедури захисту, принципу конфіденційності та принципу невидачі, оскільки поінформованість особи є необхідною умовою для їх практичного втілення.

У законодавстві України принцип права на інформацію у сфері надання притулку закріплений у положеннях Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», як ключова процесуальна гарантія для шукачів притулку та передбачає обов'язок державних органів надавати заявникам повну, доступну й зрозумілу інформацію про процедуру надання притулку, можливі правові статуси, їхні права та обов'язки, а також механізми правового захисту. Реалізація цього принципу забезпечує ефективне здійснення права на міжнародний захист, сприяє дотриманню стандартів справедливого провадження та узгодженню національної практики з міжнародними стандартами у сфері прав людини [15].

Слід зазначити, мінімальний стандарт поведінки з шукачами притулку, що ґрунтується на договірних і звичаєвих нормах та реалізується через керівні принципи міжнародного права притулку, який сформувався в закріпленні в Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [19], та інших нормативних актах. Їх імплементація в національне законодавство забезпечить гарантування належного правового статусу, різних категорій шукачів притулку, безпеки та гідності внутрішньо переміщених осіб та захисту прав людини в цілому.

Висновки. У міжнародному праві право притулку є самостійним інститутом, відмінним від інституту біженства, і не має універсального конвенційного регулю-

вання, однак широко визнається міжнародною доктриною та практикою. Його закріплення в універсальних і регіональних міжнародних актах як право людини залишати будь-яку країну надає праву шукати притулку універсального характеру та підтверджує його фундаментальне значення у системі захисту прав людини.

Причини звернення по притулок є різноманітними та виходять за межі класичних підстав для надання статусу біженця, що зумовлює необхідність окремого правового регулювання статусу шукачів притулку. Також, відсутність міжнародно-правового обов'язку держав надавати притулок і конвенційного статусу шукача притулку створює ризики порушення прав цієї категорії осіб, особливо на етапі розгляду заяви.

Водночас у сучасному міжнародному праві сформувався мінімальний стандарт поведінки з шукачами притулку, що ґрунтується на договірних і звичаєвих нормах та реалізується через керівні принципи міжнародного права притулку. До таких принципів належать, зокрема, принцип невидачі, конфіденційності, доступу до процедури захисту, єдності сім'ї, незастосування кримінальних санкцій та право на інформацію, які спрямовані на забезпечення негайного і ефективного захисту особи.

Українське законодавство загалом імплементує ці міжнародні принципи, надаючи шукачам притулку тимчасовий правовий статус і ширші гарантії захисту, ніж це передбачено виключно статусом біженця. Таким чином, подальший розвиток і вдосконалення національного законодавства у сфері притулку має ґрунтуватися на міжнародних стандартах та бути спрямованим на реальне забезпечення прав і свобод шукачів притулку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Статут Організації Об'єднаних Націй (з поправками). Статут Міжнародного Суду Організації Об'єднаних Націй : міжнародний документ від 26.06.1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text (дата звернення: 15.10.2025).
2. Пушкіна О. В. Конституційний механізм забезпечення прав людини і громадянина в Україні: проблеми теорії і практики : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право». Харків, 2008. 21 с.
3. Гороть.А.М., Булавина С.Є. Імплементація мінімального міжнародно-правового стандарту поведінки шукачами притулку в законодавство України. *Area nauki*. 2024. № 1 (12). Р. 14–26.

4. Загальна декларація прав людини : прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 10.10.2025).

5. Asylum in public international law (excluding neutral asylum). Institute of International Law, Bath Session, September 11, 1950. URL: https://www.idi-iil.org/app/uploads/2017/06/1950_bath_01_fr.pdf (accessed: 15.10.2025).

6. Американська конвенція про права людини : прийнята на Міжамериканській спеціалізованій конференції з прав людини (Сан-Хосе, Коста-Рика) 22.11.1969 р. URL: <http://www.refworld.org.ru/publisher,OAS,,,561292294,0.html>.

7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини) : міжнародний договір від 04.11.1950 р. (з протоколами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 23.10.2025).

8. Конвенція про статус біженців : міжнародний договір від 22.04.1951 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011 (дата звернення: 14.10.2025).

9. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16.12.1966 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 12.10.2025).

10. Протокол № 4 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який гарантує деякі права і свободи, не передбачені Конвенцією та Першим протоколом до неї : міжнародний документ від 16.09.1963 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 11.10.2025).

11. Римаренко Ю. І. Міжнародне міграційне право : підручник. Київ : КНТ, 2007. 640 с.

12. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17> (дата звернення: 12.10.2025).

13. Scripnic V. Principles and Guarantees of Protection of Refugees. EIRP Proceedings. 2016. Vol. 11. P. 122–127. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/search/article?articleId=2423684> (accessed: 20.10.2025).

14. Conclusions adopted by the Executive Committee on the International Protection of Refugees (1975–2009)(Conclusion No. 1–109)/UNHCR. URL: <https://www.unhcr.org/en-us/578371524.pdf> (accessed: 10.10.2025).

15. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17> (дата звернення: 12.10.2025).

16. Директива Ради 2001/55/ЄС про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб : прийнята 20.07.2001 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU01293> (дата звернення: 15.10.2025).

17. Про надання захисту іноземцям та особам без громадянства : проект Закону України від 23.04.2020 р. № 3387. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JI01924A> (дата звернення: 12.10.2025).

18. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців. Рекомендації щодо механізмів тимчасового захисту чи тимчасового перебування. URL: <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5460cfa14> (дата звернення: 20.10.2025).

19. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (дата звернення: 20.10.2025).

REFERENCES:

1. Statut Orhanizatsii Obiednanykh Natsii (z popravkamy). Statut Mizhnarodnoho Sudu Orhanizatsii Obiednanykh Natsii : mizhnarodnyi dokument vid 26.06.1945 r. [Charter of the United Nations (as amended). Statute of the International Court of Justice of the United Nations: international document dated June 26, 1945.]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text (data zvernennia: 15.10.2025). [in Ukrainian].

2. Pushkina, O. V. (2008). Konstytutsiyni mekhanizm zabezpechennia prav liudyny i hromadianyna v Ukraini: problemy teorii i praktyky [Constitutional mechanism for ensuring

human and civil rights in Ukraine: problems of theory and practice]: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk : spets. 12.00.02 "Konstytutsiine pravo". Kharkiv, 21 s. [in Ukrainian].

3. Horot, A.M., & Bulavina, S.Ie. (2024). Implementatsiia minimalnoho mizhnarodno-pravovoho standartu povodzhennia shukachamy prytulku v zakonodavstvo Ukrainy [Implementation of the minimum international legal standard for the treatment of asylum seekers into Ukrainian legislation]. *Area nauki*. Lublin. 1 (12), 14–26. [in Ukrainian].

4. Zahalna deklaratsiia prav liudyny : pryiniata i proholoshena rezoliutsiieiu 217 A (III) Heneralnoi Asamblei OON vid 10.12.1948 r. [Universal Declaration of Human Rights: adopted and proclaimed by Resolution 217 A (III) of the UN General Assembly on December 10, 1948]. Retrieved from: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (data zvernennia: 10.10.2025). [in Ukrainian].

5. Asylum in public international law (excluding neutral asylum). Institute of International Law, Bath Session, September 11, 1950. Retrieved from: https://www.idi-iil.org/app/uploads/2017/06/1950_bath_01_fr.pdf (accessed: 15.10.2025).

6. Amerykanska konventsiiia pro prava liudyny : pryiniata na Mizhamerykanskkii spetsializovanii konferentsii z prav liudyny (San-Khose, Kosta-Rika) 22.11.1969 r. [American Convention on Human Rights: adopted at the Inter-American Specialized Conference on Human Rights (San José, Costa Rica) on November 22, 1969.] Retrieved from: <http://www.refworld.org.ru/publisher,OAS,,,561292294,0.html> (data zvernennia: 09.10.2025). [in Ukrainian].

7. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod (Ievropeiska konventsiiia z prav liudyny) : mizhnarodnyi dohovir vid 04.11.1950 r. (z protokolamy). [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (European Convention on Human Rights): international treaty dated November 4, 1950 (with protocols)]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (data zvernennia: 23.10.2025). [in Ukrainian].

8. Konventsiiia pro status bizhentsiv : mizhnarodnyi dohovir vid 22.04.1951 r. [Convention Relating to the Status of Refugees: April 22, 1951]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011 (data zvernennia: 14.10.2025). [in Ukrainian].

9. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava : pryiniaty Heneralnoiu Asambleieiu OON 16.12.1966 r. [International Covenant on Civil and Political Rights: adopted by the UN General Assembly on December 16, 1966.] Retrieved from: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (data zvernennia: 12.10.2025). [in Ukrainian].

10. Protokol № 4 do Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod, yakyy harantuie deiaki prava i svobody, ne peredbacheni Konventsiiieiu ta Pershym protokolom do nei : mizhnarodnyi dokument vid 16.09.1963 r. [Protocol No. 4 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, which guarantees certain rights and freedoms not provided for in the Convention and the First Protocol thereto: international document dated September 16, 1963]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua> (data zvernennia: 11.10.2025). [in Ukrainian].

11. Rymarenko, Yu. I. (2007). Mizhnarodne mihratsiine pravo : pidruchnyk [International Migration Law: textbook]. Kyiv : KNT, 640 s. [in Ukrainian].

12. Pro pravovyi status inozemtsiv ta osib bez hromadianstva : Zakon Ukrainy vid 22.09.2011 r. № 3773-VI. [On the legal status of foreigners and stateless persons: Law of Ukraine dated September 22, 2011]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17> (data zvernennia: 12.10.2025). [in Ukrainian].

13. Scripnic V. Principles and Guarantees of Protection of Refugees. EIRP Proceedings. 2016. Vol. 11. P. 122–127. Retrieved from: <https://journals.indexcopernicus.com/search/article?articleId=2423684> (accessed: 20.10.2025).

14. Conclusions adopted by the Executive Committee on the International Protection of Refugees (1975–2009) (Conclusion No. 1–109) / UNHCR. Retrieved from: <https://www.unhcr.org/en-us/578371524.pdf> (accessed: 10.10.2025).

15. Pro bizhentsiv ta osib, yaki potrebuti dodatkovoho abo tymchasovoho zakhystu : Zakon Ukrainy vid 08.07.2011 r. № 3671-VI. [On refugees and persons in need of additional or temporary

protection: Law of Ukraine dated July 8, 2011.] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17> (data zvernennia: 12.10.2025). [in Ukrainian].

16. Dyrektyva Rady 2001/55/IeS pro minimalni standarty dlia nadannia tymchasovoho zakhystu u razi masovoho naplyvu peremishchenykh osib : pryiniata 20.07.2001 r. [Council Directive 2001/55/EC on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons: adopted on July 20, 2001]. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/MU01293> (data zvernennia: 15.10.2025). [in Ukrainian].

17. Pro nadannia zakhystu inozemtsiam ta osobam bez hromadianstva : proiekt Zakonu Ukrainy vid 23.04.2020 r. № 3387. [On the provision of protection to foreigners and stateless persons: draft Law of Ukraine dated 23 April 2020 No. 3387]. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/JI01924A> (data zvernennia: 12.10.2025). [in Ukrainian].

18. Upravlinnia Verkhovnoho komisara OON u spravakh bizhentsiv. Rekomendatsii shchodo mekhanizmiv tymchasovoho zakhystu chy tymchasovoho perebuvannia. [Office of the United Nations High Commissioner for Refugees. Recommendations on temporary protection or temporary stay mechanisms]. Retrieved from: <https://www.refworld.org/cgi-bin/telex/vtx/rwmain/opensslpdf.pdf?reldoc=y&docid=5460cfa14> (data zvernennia: 20.10.2025). [in Ukrainian].

19. Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib : Zakon Ukrainy vid 20.10.2014 r. № 1706-VII. [On ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons: Law of Ukraine No. 1706-VII of October 20, 2014]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (data zvernennia: 20.10.2025). [in Ukrainian].

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Дата надходження статті: 11.11.2025

Дата прийняття статті: 28.11.2025

Опубліковано: 26.12.2025